

rika 1903–21. Han återvände till fädernebygden på Orust och gifte sig 1922. Framställningen i boken bygger både på ett efterlämnat källmaterial med brev och foton från Amerikatiden och på muntlig berättartradition.

Sedan kom *Torp, folk och gårdar på Orust i svunnen tid* (2001). Här får läsaren följa många människor som levt under enkla och torftiga förhållanden och vars historia genom Johanssons skildringar lyfts fram i dagen för eftervärlden.

Boken *Sanning och sängen från Orust* kom därefter (2004). Här finns ytterligare berättelser om livet på landsbygden. En hel del folklöre speglar föreställningsvärlden.

Johanssons senaste bok, *På gångstigar och allfarvägar över Orust*, kom 2007. Här får kommunikationerna i äldre tid en utförlig skildring. Bilens intåg på landsbygden under tidigt 1900-tal beskrivs med hjälp av tidningsartiklar, foton och muntlig tradition; olyckor och sjukdomar som förekommit i bondesamhället uppmärksammas.

Läsaren möter levande människor i både vardag och helg genom foton, brevsamlingar, bondedagböcker, kommunala och kyrkliga protokoll liksom muntliga berättelser. Den muntliga traditionen som samlats in om olika människor och deras levnad är omfattande. Författaren har även gått igenom och utnyttjat artiklar om bygdens liv som varit publicerade i tidningen Bohusläningen under en lång följd av år på 1900-talet.

2007 fick Johansson mottaga pris från Kungl. Gustav Adolfs Akademien. Motiveringen löd: ”För hans breda dokumentation och skildring av folkkultur och folktradition i en lantlig kustbygd i västra Sverige.”

Anders Gustavsson, Oslo

Lena Palmqvist & Peter Sjömar: *August Holmbergs byggnadslära*. Nordiska museets förlag, Stockholm 2006. 236 s., ill. English summary. ISBN 91-7108-505-x.

Källorna till äldre tiders bebyggelse sträcker sig ofta inte längre än till bebyggelsen själv. Vill man veta något om hur hus byggdes och gavs form är man i allmänhet

hänvisad till bevarade hus. Byggnadsbeskrivningar från tiden före industrisamhället brukar avse överklassens bebyggelse.

Till Nordiska museets fasta meddelare hörde under 1920- och 30-talen byggmästaren August Holmberg (1860–1949) från Blekinge. Han började som timmerkarl och började lära känna byggeriet från sin far som han följde från unga år till olika husbyggen. Han levererade in över 140 uppteckningar till museet. I dessa ingick också skisser över konstruktioner och tillvägagångssätt.

Holmbergs beskrivningar avsåg det som ibland kallas folkligt eller traditionellt byggnadsskick, främst från Blekinge. Under Lena Palmqvists och Peter Sjömars redaktion har Holmbergs texter och bilder samlats till ett slags *Byggnadslära* som ingående beskriver byggnadstekniker, men också de olika byggnadsyrkena, redskapen, husens formgivning, verkets avverkning och beredning. Holmbergs fokus låg främst på det timrade huset, men även skiftesverk beskrivs liksom olika takkonstruktioner och diverse byggnadstyper som ladugårdar, logar, brunnar, torkhus, bodar och kojor.

Förutom redaktörernas inledning bygger boken på texter av Holmberg. En del ritningar är hans egna, andra är nutida, inte sällan med Peter Sjömar som upphovsman. Boken har dessutom ett rikligt fotografiskt material, framförallt hämtat från Nordiska museets samlingar och med motiv från Halland, Skåne, Småland och Blekinge.

Man behöver inte vara timmernörd för att uppskatta den här boken. Holmberg ger läsaren en hel del annat också på köpet. Inte minst husens användning och beskrivningarna av olika arbetsmoment öppnar sig ut mot det samhälle som omgav bebyggelsen. Han förefaller även ha varit en god skribent med sinne för språkets lokala former. I någon mån kan man vara litet orolig för hur hårt de redaktionella åtgärderna har gått åt sådana egenheter.

I sin helhet är Holmbergs byggnadslära god läsning som pendlar mellan dubbarnas, dymlingarnas och draglössens detaljrikedom och de människor som byggde men också bebodde husen.

Lars-Eric Jönsson, Lund